

Матыў адзіноты ў паэзіі Максіма Багдановіча

«Кожнаму, магчыма, знаёмы стан душэўнай адзіноты, калі кола жыцця вузкае, бедныя ўражанні, пакутліва аднабаковыя перажыванні. Сумным натоўпам праходзяць у галаве даўно ўжо надакучлівыя вобразы, цягнуцца тысячы разоў ужо перадуманыя думкі, якія былі ўчора, будуць і заўтра» [2, с. 249]. М. Багдановічу быў вельмі блізкім такі стан – стан адзіноты. Паэту давялося сутыкнуцца з невылечнай хваробай, неўладкаванасцю ўласнага жыцця, адарванасцю ад радзімы. Страта жыццёвых арыенціраў, песімістычныя настроі шырока адлюстраваны ў творчасці М. Багдановіча («Дзве смерці», «Вы кажаце мне, што душа у паэта...», «Шмат у нашым жыцці ёсць дарог...» і інш.). Для многіх твораў характэрна тужлівая інтанацыя, таму «элегія, з яе журботамі і жальбамі з прычын грамадскай несправядлівасці ці асабістага няшчасця, з'явілася адным з упадабanych жанравых форм Багдановічавай паэзіі» [3, с. 55]. Творцу вабілі адзінокія персанажы: Лясун, Вадзянік, Страцім-лебедзь, якія з'яўляюцца ўвасабленнем адчужанасці, самоты, адарванасці. У многіх вершах («На глухіх вулках – ноч глухая...», «Калі смутак моцна дзьме душу маю...», «Дзесь у хмарах живуць павукі...») дамінуе матыў адзіноты душэўнай неўладкаванасці: «Над зямлёю – імгла, у душы мае змрок. / О, як пуста у ёй! О, як холадна жыць! <...> / Над зямлёю імгла, у душы пустата» [1, с. 214].

Матыў загубленай без шчасця маладосці гучыць у вершах «Разрытая магіла», «Раманс» («Не знайсці мне спакою ні цёмнай ноччу, ні днём...»), «Ой, чаму я стаў паэтам...» і інш. У творы ўчора шчасце толькі глянула нясмела...» сцвярджаецца думка, што ад шчасця да няшчасця – адзін крок: «Ўчора шчасце толькі глянула нясмела, – / І развясліся хмары змрочных дум. / Сэрца чулае і млела, і балела, / Радасць душ у мне шчаміла, быццам сум» [1, с. 235].

Максім Кніжнік адчувае хуткаплыннасць жыцця і яго абмежаванасць: «Не куйвай ты, шэрая зязюля, / Сумным гукам у бары; / Мо і скажаш, што я жыці буду, / Але лепш не гаворы. / Бо не тое сведчыць мае сэрца, / Грудзі хворыя мае» [1, с. 82]. М. Багдановіч ведае – яго сцеражэ смерць, і звяртаецца да зязюлі, каб не прадказвала яго лёс, бо гэта прадказанне ўсё роўна будзе падманам. Адсюль сум і адсутнасць надзеі на будучыню.

Разам з тым у паэзіі М. Багдановіча рэалізуюцца і віталістычныя матывы, многія вершы напоўнены жыццесцвярджальным пафасам, светлымі спадзяваннямі. Як вялікая жыццёвая сіла выступае ў лірыцы паэта светлае пачуццё кахання, якое перамагае жах смерці: «Маладыя гады, / Маладыя жадання! / Ні жуды, ні нуды, / Толькі шчасце кахання» [1, с. 306]. З аднаго боку, лірычны герой пакутуе ад няшчаснага, безнадзейнага кахання, адчувае сябе адзінокім, а з другога – падымаецца на іншую прыступку, услаўляючы цудоўнае пачуццё. Верш адметны глыбінёй інтымных перажыванняў, гарманічным зместам. Тэма кахання паяднана з тэмай прыроды, якая ў паэта заўсёды адухоўленая. Пейзажныя малюнкi садзейнічаюць раскрыццю ўнутранага свету лірычнага героя, дапамагаюць перадаць яго душэўныя перажыванні.

Літаратура

1. Багдановіч, М. Поўны збор твораў : у 3 т. / М. Багдановіч. – 2-е выд. – Мінск, 2001. – Т. 1 : Вершы, паэмы, пераклады, наследаванні, чарнавыя накіды.

2. Багдановіч, М. Поўны збор твораў : у 3 т. / М. Багдановіч. – 2-е выд. – Мінск, 2001. – Т. 2 : Маст. проза, пераклады, літаратурныя артыкулы, рэцэнзіі і нататкі, чарнавыя накіды.
3. Максім Багдановіч – празаік, крытык, публіцыст : матэрыялы Міжнар. навук. канф., Мінск, 29 ліст. 2009 г. / Рэспубл. ін-т выш. шк. ; уклад. І.В. Мышкавец. – Мінск, 2006.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ